

TÄHTIPOJAT.

OULULAISEN KANSANTRADITION MUKAAN
MUISTISTA JA ERI LÄHTEITÄ KÄYTTÄEN

SOMMITELLUT

JENNY ELFVING

Henkilöt:

(Esittäjinä parhaiten 15—16-vuotiaat pojat.)

Herodes, kuninkaan puvussa, johon kuuluu *valkoinen paita* sekä *vyö*, — viimemainittu noin 10 cm leveä, tehty pahvista, päällystetty ensin mustalla paperilla, sitten keskeltä joko yhdellä tai kahdella kultapaperikaistaleella. Syntyy siis »kullattu vyö» mustine reunoineen ja ehkä mustine väleineen. Lisäksi tehdään samanlaiset, ehkä hiukan kapeammat »*olkaimet*», jotka asetetaan ristiin sekä rinnan että selän puolella, päät pistettynä vyön alle. Vyöllä on *miekka*. Päähine eli *kruunu* tehdään siten, että leikataan pahvista noin 6 tai 8 cm leveä kaistale, joka päällystetään kultapaperilla ja liitetään yhteen pään ympäri. Tähän reunalaitteeseen kiinnitetään kaksi noin 1 1/2 tai 2 cm:n levyistä kultapaperilla päällystettyä pahvikaistaletta ristiin, muodostaen verrattain korkean »*kruunun*» siten, että kaistaleet reunalaitteen yläpuolelta taivutetaan vähän ulospäin kaareutuviksi,

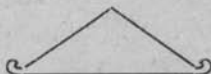
ja keskeltä ristikon kohdalla painetaan hiukan alas. Täten on »kruunu» valmis. Mutta jos tahtoo komeampaa, koristetaan kruunu esim. reunalaitteen yläreunasta erivärisillä koristuksilla, ja ristikkopaikkaan sekä muuallekin kiinnitetään pieniä kulkusia. Herodeksella on tavallisesti viikset ja parta. Vielä komeammaksi tulee Herodes, jos hänelle voidaan saada vaippa tai viitta hartioilleen, mieluummin punainen, mutta sopii myös valkoinen, reunoissa kultakaistaleet. Viittaan voi kiinnittää kultatähtiä, naavan tupsuja tahi turkiskaistaleita (hermeliini).

Murjaani. (Tarkoittaa Moorian maan kuningasta.) Hän voi olla Herodesta hiukan lyhyempi. On myös puettu kuninkaaksi, yllä valkoinen paita, mustan-kultainen vyö ja »olkaimet». Vyöllä riippuu miekka. Kruunu voi olla samanlainen kuin Herodeksella, mutta vähän matalampi. Enimmäkseen käytetään hänelle kuitenkin erilaista kruunua, tietenkin pahvista ja kultapaperista, joka on tehty vain yhdestä 8 à 10 cm:n levyisestä kaistaleesta, leikattu alareunasta suoraksi, yläreunasta sahalaitaiseksi. Mitään ristikkokaistaleita ei silloin käytetä. Myös Murjaanilla voi olla viitta, mutta vähemmän komea kuin Herodeksella. Iholtaan tai naamioitukseltaan on Murjaani musta, ja käytetään mustaamiseen nokea. Jos partaa tahdotaan, on se oleva lyhyt ja musta, samoin on tukka luonnollisesti musta.

Nihti. Herodeksen palvelija, jotenkin yhtä pitkä kuin tämä. Pukuna on valkoinen paita, vyö ja yksi »olkain», tavallisesti vain kultapaperista. Vyöllä on miekka. Päässä on pahvista ja kultapaperista tehty umpinainen kypäri. Tämä voidaan tehdä esim. neljästä kolmikulmaisesta pahvikappaleesta, joiden sivureunat ovat hieman pyöristetyt. Kypäri päällystetään kultapaperilla. Kes-

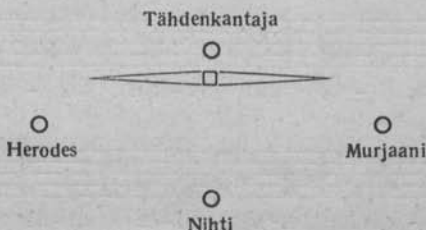
kellä voi heilua valkeista paperikaistaleista tehty iso tupsu. Kypäri tehdään niin vahvaksi, että Nihti myöhemmin voi kerätä siihen rahaa. — Jos löytyy oikea entisajan kypäri, on se sen parempi. Nykyaikainen ei sovi.

Tähdenkantaja (nimenä myös »Enkeli», toisinaan »Mänkki»). Hän voi olla lyhyin joukossa, ei kuitenkaan liian hento, koska hänen on kannettava ja hallittava verrattain isoa ja raskasta tähteä. Pukuna on valkea paita ja kultavyö. Päässä on kahdesta kolmikulmaisesta kappaleesta tehty *valkea, litteä päähine*, ylöspäin taivutetuin reunoin. Voi myös tehdä kappaleet vähän monimutkaisemmiksi, päistä yhteen liittäen, esim. näin:

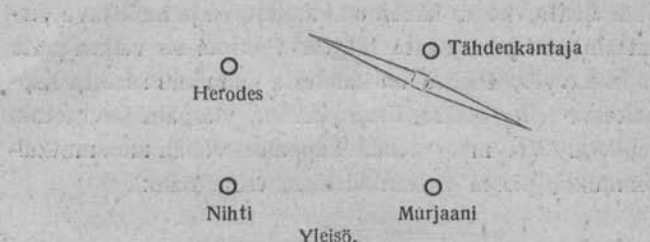
Jos näytelmä esitetään kodeissa, käy yksi pojista ensin ovella ja kysyy: »Otetaankos laulajia?» — Jos lupa saadaan, tulevat kaikki sisään ja näytäntö alkaa. — Jos näytäntö esitetään lavalla, ovat luonnollisesti kaikki jo alusta paikallaan.

Asennot. Tavallisessa huoneessa seisoo tähdenkantaja, tähti edessään (joten hän, jos tähti on kyllin suuri, ei paljon näy) ovensuussa, — hänestä oikella Herodes, tämän vastapäätä Murjaani, tähteä vastapäätä Nihti, kaikki siten muodostaen pienemmän piirin. Näin:

Ennenkuin aloitetaan, sytyttää tähdenkantaja tähdenkynntilät. Koko esityksen aikana hän pyörittelee tähteä hiljaa edestakaisin, ettei se syty.

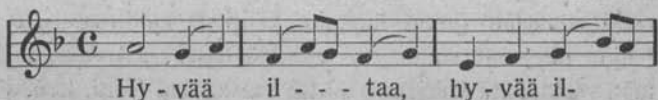
Näyttämöllä on ehkä syytä järjestää asennot siten, ettei kukaan esiintyjistä tule seisomaan suoraan selin yleisöön päin. Siis näin:

Täten tulevat kuninkaat, kuten tarkoituksena on, vastakkain ja Nihti vastapäätä tähdenkantajaa tähtineen. Ennen esiripun nousua sytytetään luonnollisesti tähti.

Esitys alkaa. Kaikki laulavat:

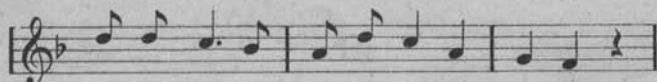
(Yhteislaulu.)

nil - le, kai - - - kil - le kuin ta - lossa on,
 ja me toi - vo - tam - me ja me toi - vo -
 tam - me on - nel - lis - ta ja hyvää joulu - juh - laa
 ja si - tä tai - vaal - lis - ta y - s - tä - vyyt -
 tä, ja - ka mei - dän kaik - keim - me
 y - - lit - se käy.

Senjälkeen alkaa Herodes miekkaa ylöspäin heilutellen astella juhlallisesti muutamia kertoja edestakaisin Murjaania kohti, asettuen lopulta paikalleen. Hänen kulkiessaan laulavat toiset:

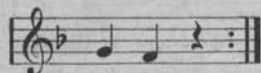
He - - ro - des hän a - joi
 he - voi - sil - la ja rat - suil - la ;: ;: sii - hen as - ti

kuin hän tu - li mu - ri - aa-nein maal-ta,

sii - hen as - ti kuin hän tu - li Beth-le - he - min

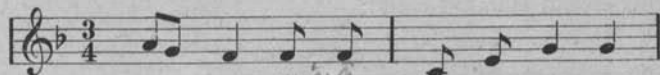
ty - kö. .:.

Kun Herodes on asettunut paikalleen ja pistänyt miekkansa tuppeen, lausuu hän mahtipontisesti: »Herodes kuningas olen minä.»

Tähän Murjaani vastaa: »Jaa, minä tykkään, ettet sinä ole kuin yksi tyranni.»

Herodes: »Jaa, minä tykkään, etten minä ole mikään tyranni, vaan minä olen kuningas Herodes, joka kannan kultaista kruunuani esi-isäini jälkeen. — Hoo, kustas olet kun olet noin musta?»

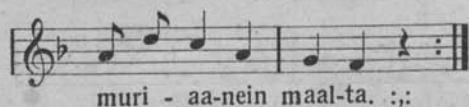
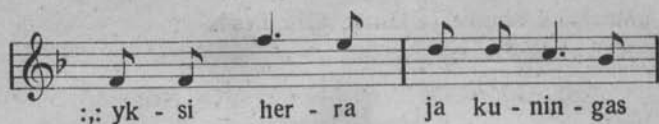
Murjaani alkaa nyt vuorostaan astella nöyrän näköisenä edestakaisin, miekka ylhäällä, toisten laulaessa:

Hoo, jos si - nä o - let mus-ta,
Hoo, jos si - nä o - et mus-ta,

o - let si - nä kai - kil-ta tun - net - tu,
o - let si - nä kai - kil-ta kai - vat - tu,

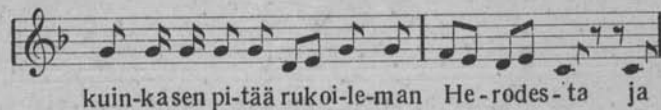
Murjaanin asetuttua paikalleen huudahtaa Herodes ylpeästi: »Vaikka olet kuinkakin yksi herra ja kuningas Murjaanein maalta, pitää sinun lankeeman minun eteeni polvillesi ja rukoileman minua.»

Murjaani pelokkaana: »Ei, en minä, vaan Nihti.»

Herodes vielä julmempana: »Ei, vaan sinä itse henkesi uhall.»

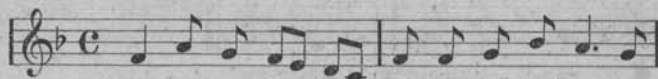
Ei auta muu Murjaani paralle. Hän astuu Herodeksen eteen, taivuttaa polvensa, ja Herodes asettaa miekkansa kärjen hänen olalleen.

Muut laulavat (murjaani polvillaan):

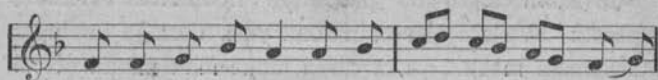

Murjaani nousee ja lähtee paikalleen.
Kaikki laulavat:

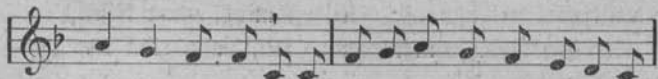
(Joululaulu.)

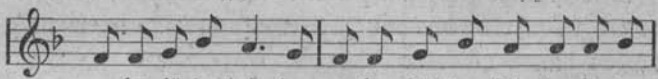
Täh-ti se kul-keepi I - täi - sel - tä maal-ta,

I - täi sel - tä maal-ta, ja sano-maton kirk - kaus

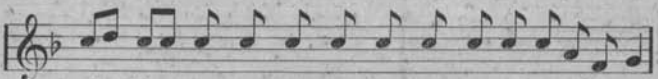
u - los lois-taa, ja se täh-ti o - li Ju - ma-lal-ta

u - los lä-he-tet - ty, u - los lä - he - tet - ty. ja he

rien - sivät uhraa-mahan mir - ha - mia, Ja he

rien-sivät uh-raa-ma-han kul-taa, py-hää sa-vu-a ja

mir-ha-mia.

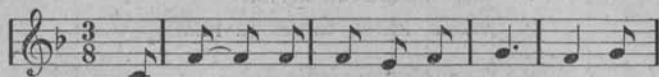
Tähdenkantaja julistaa nyt tähtensä fakaa (falsetti-äänellä): »Matkustakaa Betlehemiin Juudaan maalle!

Siellä te löydätte lapsen kapaloituna makaavan seimessä,
ja jota Herran enkelit vartioitsevat härkään ja aasien
kanssa.»

Kaikki laulavat nyt:

(Joulusanoma.)

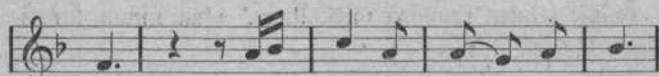
1. On lap - - si meil - le nyt suo - tu, on

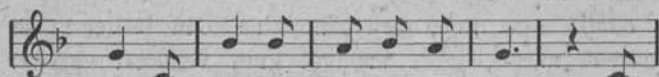
Poi - ka il - mes - ty - nyt, Hän jos - - sa

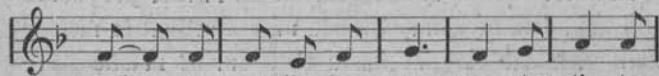
e - lo on tuo - tu ja I - sä mie - lis - ty -

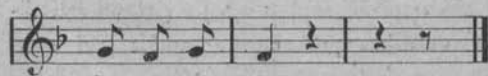
nyt. Maan pääl - le tul - - les - sän -

sa Tuo uu - den ar - mo - va - - lon, Jo -

kai - - seen mail - män kan - saan tuo tie - to

jou - tu - ko - - hon.

2. Kas, mailman mahdit pauhaa
ja vaatii taistelohon,
Tää lapsi pieni tuo rauhaa:
häll' yksin herraus on!
Ylimmät enkelit taivaan
hänt' aina kunnioittaa;
hän iäisesti on aivan,
vaikk' katoa taivas ja maa.
3. Tuo *Neuvonantaja* suuri
ja aivan *Ihmeellinen*,
hän tunkee salatut juuri
ja sydämet kaikkien.
Hän, *Herra*, väkevä voittaa
sun kaikki vastustajas.
Suo ei voi vahingoittaa,
kun hän on puolellas.

Herodes: »Nihti, minun palvelijani!»

Nihti: tehden kunniaa miekallaan. »Jaa, minun armolinen Majesteettini!»

Herodes: »Oletkos nähnyt niitä kolme itäisen maan viisasta miestä?»

Nihti: »Jaa, minä olen nähnyt ne kolme itäisen maan viisasta miestä, jotka menivät kuin viekkaat varkaat toista tietä omalle maallensa.»

Herodes: »Sepä minua suuresti harmittaa ja sydämeleni käy, että ne kolme viisasta miestä ottivat ja menivät kuin viekkaat varkaat toista tietä omalle maallensa. — Katso, minä lähetän sinut Bethlehemiin, Daavidin kaupunkiin. Siellä sinun pitää tappaman ja virtaan heittämän kaikki kaksivuotiaat poikalapset taikka sitä nuoremmat.»

Nyt voidaan laulaa joku joululaulu oman valinnan mukaan. Ehdotamme esim. seuraavaa:

Jo joutui joulu.

Säv. Ilmari Krohn.

Jo jou-tui jou-lu her-tai-sin, toi
Her-ran tul-les-saän, Käy Jee-sus,
Suo-men kor-pi-hin, käy mök-kei-him-me
hal-poi--hin, ne Sul-le
au-kais-taan.

Yön synkeys maan jo valloittaa
suo valkeus taivainen!
Kun tähti joulun tuikahtaa,
niin kirkkaaks saakin Suomenmaa
kuin muinoin Bethlehem.

(Ehdotamme vielä seuraavia:

»Hengelliset laulut ja virret», N:o 164: Oi, kuin selvää
soipi meille, säv. Mikael Nyberg; N:o 100: Riemuitse,
mielen!)

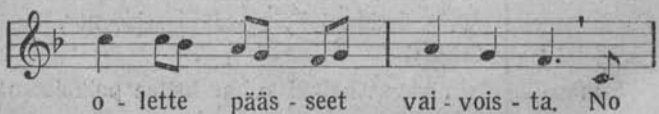
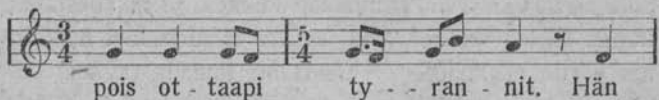
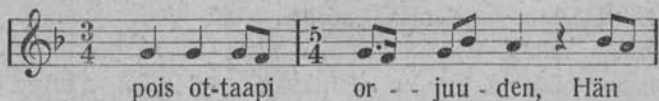
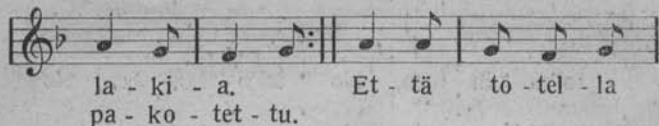
Tällä ajalla on Nihti muka toimittanut tehtävänsä. Hän nostaa nyt miekkansa tervehdysasentoon ja lausuu kääntyen Herodekseen päin: »Armollinen Majesteetti. — Nyt olen käynyt Bethlehemiissä ja surmannut kaikki kaksivuotiset poikalapset taikka sitä nuoremmat.»

Ihastuksissaan huudahtaa Herodes: »Hoo, koskas olet ollut niin rohkea ja vaalinut kultaista kruunuani, tahdon palkita sinua kullalla ja hopealla, ja tahdon antaa merkin miekkani terästä: ristin sinun rintaasi, miekan sinun vyöllesi.»

Tämän jälkeen nostavat kaikki kolme miestä miekkansa, ja alkaa seuraava juhlallinen »komennus»:

(»Husaari.»)

Hu - saa - ri olen mi - nä so - das -
 sa ja ur - hool - li - - - nen so - ta -
 mies. Ja vaik - ka o - let varus - tet - tu
 Ja kei - sari saa vas - ta - ta
 jo - - ka tiel - lä et - tä to - tel - la
 e - - des - täm - me, mi - tä o - lem - me
 kei - sa - - ri - a Ja kuun nel - la py - - hää
 ku - kis - ta - - - neet Sii hen on mei - tä

tai'n täh-teen, No tai'n täh-teen, No

tai - - vaan o-vet ne a - vat-tiin Ja

kun-nian kruu-nulle vei - sat-tiin.

Heti laulun alkaessa asettuvat kuninkaat vastakkain, toinen Nihdin paikalle, toinen tähden eteen, nostaen miekan kärjet yhteen. Sillä aikaa on Nihti asettunut Murjaanin entiselle paikalle vetäen myös miekkansa pystyyn. Nihti lähtee astelmaan piirin poikki lyöden voimakkaasti miekallaan auki kuninkaitten miekkaportin altaalta ylös ja kulkién mahtavasti läpi sekä kääntyy. Sillä aikaa vaihtavat kuninkaat paikkoja ja muodostavat taasen miekkaportin. Nihti astelee takaisin läpi halkaisten portin miekallaan. Huomaamattomalla tavalla, jolloin kaikki kolme koko ajan kävelevät miekkojaan heilutellen, vaihtavat he osia siten, että vuoroin aina kaksi muodostaa »portin» miekoillaan, kolmannen kulkiessa sen halkaisten. Tätä paikkaa on harjoitettava siten, että sovitaan määrätystä järjestyksestä, niin että kaikki käy säännöllisesti ja juhlallisesti. Yllä olevasta huomataan, että »katkaisija» ei joudu kulkemaan tähteen päin, vaan sen ohi. Menoa kestää niin kauan, kunnes lauletaan »ja kuunnella pyhää lakia», jolloin kaikki seisovat alkuperäisillä paikoillaan.

Tämän jälkeen alkavat kaikki kolme laulaa paikallaan

seisoen: »Keisari Aleksanter» j. n. e. lopettaen sanoihin:
»ja kunnian kruunulle veisattiin».

Jos tahdotaan, voidaan tämä viimeinen laulun osa
»Keisari Aleksanter» j. n. e. jättää pois ja lopetetaan vaan
laulamalla: »No tain tähteen» j. n. e.

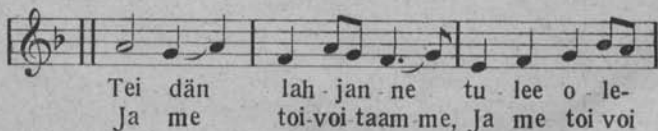
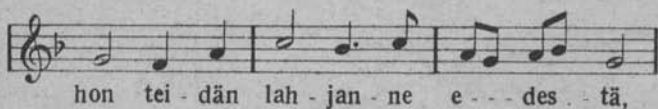
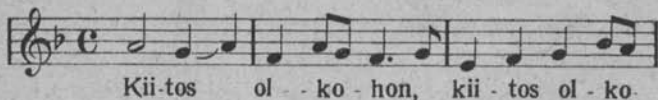
Viimeksi kääntyy Nihti yleisöön päin ja lausuu: »An-
takaa anteeksi, että olemme olleet niin rohkeat ja tul-
leet teidän huoneeseenne veisaamaan. Emme millään
viekkauksella ja vääryydellä, vaan teidän omasta hyvästä
tahdostanne. Pyydämme nöyrimmästi, jos tahtoisitte
antaa meille joitakuita lantteja.»

Tähdenkantaja lisää: »Tai tähtemme kynttilänpätkeä.»

Nihti ottaa kypärin päästään ja käy keräämässä
(Näyttämöllä sopii, että Nihti käy muutamien eturivissä
istujien luona.)

Kun Nihti on ottanut rahat, painanut kypärin pää-
hänsä, asettuvat kaikki kolme suoraan riviin yleisöön
päin ja kaikki neljä laulavat:

(Loppulaulu.)

Tähden valmistaminen.

Valmistetaan kaksi noin parin cm:n levyistä puuvanetta, joiden halkaisija on 35 cm. Vanteet liitetään toisiinsa puulistoilla 13 cm:n etäisyydelle. Sen jälkeen valmistetaan säteet pistämällä vanteisiin tehtyihin reikiin kutakin sädettä varten 4 kpl. 70 cm:n pituista puulistaa, jotka ulommasta päästään kiinnitetään toisiinsa liimamalla. Akselia varten kiinnitetään yksi puulista kumpaankin vanteeseen, kuten tähden kuva osoittaa. Toinen puulista eli poikki puu on siis tähti-keskuksen etuosassa, toinen sen takaosassa. Näin valmistettuun tähti-kehykseen liimataan paperipeite. Voi käyttää tavallista valkoista paperia tai voipaperia. Tähden keskusta jätetään valkoiseksi, tai kiinnitetään siihen Vapahtajan syntymää esittävä koko kehyksen täyttävä värillinen kuva, joka öljyämällä tehdään läpikuultavaksi. Säteiden kärkiin voi kiinnittää valkoisista paperikaistaleista tehdyt suuret tupsut tähteä kaunistamaan. Tähteen asetetaan akseli, siten, että tähti voi pyöriä. Akseli kiinnitetään tukevaan keppiin, joka nojaa maahan. Kepin pituus tulee olla niin, että tähti nousee 15—20 cm maasta. Akseliin ripustetaan kynttilälauta, joka näkyy kuvasta. (Kynttilälauta ja yksi säde on piirretty 2 kertaa suuremmassa mittakaavassa kuin muut.) Kun kynttilät on sytytetty, pyöritetään tähteä hiljalleen edestakaisin, jottei se syttyisi palamaan.

Säteiden kulmiin ja myös ympyrän rajaan (kuvan ympäri) voidaan liimata kultapaperi-kaistaleet.

Tähti voidaan tehdä vähemmälläkin säteillä, esim. viidellä tai useammalla. Mitä enemmän säteitä, sitä komeampi tähti. Pohjanmaalla nähdään usein kaksin-

kertaisiakin tähtiä, jolloin toiset säteet asetetaan toisten väliin vannekehyksiin, jotka vanteet siinä tapauksessa luonnollisesti ovat kaksi kertaa kauempana toisistaan.

Seitsemän-osainen tähti on jo hyvin komea, — helpompi ja myös mukiin menevä on kuusi-säteinen.

